

**«БЕКІТІЛДІ»
Байқау кеңесінің
2021 жылғы
"20" желтоқсандағы
шешімімен**

(№8 хаттама)

**РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ПСИХИКАЛЫҚ ДЕНСАУЛЫҚ ҒЫЛЫМИ-
ПРАКТИКАЛЫҚ ОРТАЛЫҒЫНЫҢ
2022-2026 жылдарға арналған
СТРАТЕГИЯЛЫҚ ЖОСПАРЫ**

Алматы қ. - 2021 жыл

1-бөлім.

Миссия, көрініс, қызмет қағидаттары

Миссия.

Халықаралық стандарттарға сәйкес алдын алуға, диагностикалауға, емдеуге, оңалтуға, психиатриялық және наркологиялық көмектің сапасын арттыруға және қолжетімділігіне бағытталған мемлекеттік саясатты және іс-шараларды тиімді іске асыру арқылы республика азаматтарының менталды денсаулығын нығайту.

Көрініс.

Ғылыми, клиникалық және білім беру практикасының үлгілі инфрақұрылымы мен интеграциясы бар Орталық Азия өңірінің психикалық денсаулық саласындағы жетекші ғылыми орталығы.

Қызмет қағидаттары.

Республикалық психикалық денсаулық ғылыми-практикалық орталығы (бұдан әрі – РПДҒПО) қызметінің қағидаттары (бұдан әрі – Қағидаттар) Орталықтың озық ғылыми-практикалық орталық болып қалыптасуының ажырамас бөлігі болып табылады.

Қағидаттар халықаралық стандарттарға сәйкес психикалық денсаулық қызметтерінің сапасы мен қолжетімділігін арттыру жөніндегі Миссияны қолдауда сенімді негіз болып табылады.

РПДҒПО-ны одан әрі озық модельге айналдырудағы Қағидаттардың маңызды рөліне байланысты басшылық күнделікті қызметтегі Қағидаттарды қолдайды және ұстанады.

1. Жоғары сапа мен көшбасшылық – қызметті жүзеге асыру кезінде ең жоғары сапаға қол жеткізуге және денсаулық сақтау саласындағы озық стандарттарды сақтауға деген ұмтылысты көрсетеді.
2. Инновация және креативтілік – қызметтің барлық аспектілерінде жаңа серпінді идеяларды құруға және қолдануға ашықтықты, сондай-ақ кадрлардың зияткерлік әлеуетін барынша ашу үшін жағдайлар қалыптастыруды көрсетеді.
3. Жауапкершілік пен сенімділік – халықтың, қызметкерлердің, мемлекеттің күтулерін іске асыруға және орнықты дамуға бағытталған.
4. Сыйластық – психикалық және мінез-құлық бұзылулары бар адамдар мен олардың отбасыларының физикалық, эмоционалдық, психологиялық жағдайына құрмет көрсетуді көрсетеді.
5. Адалдық пен ашықтық – мүдделі тараптар мен тұлғалар алдында ашықтық пен объективті есеп беру саясатын көрсетеді.
6. Үйлесімділік пен бірлік – біртұтас мақсаттар мен міндеттерге қол жеткізудегі қызметтің барлық компоненттері мен процестерінің синергиясын көрсетеді.

2-бөлім. Ағымдағы жағдайды талдау және тәуекелдерді басқару (сыртқы және ішкі факторлар)

2.1. Сыртқы факторларды және негізгі проблемаларды талдау

Сыртқы факторларды талдау

Психикалық денсаулық – өмір сапасының негізгі көрсеткіштерінің бірі болып табылатын ұлттың әлеуметтік және экономикалық әлеуетінің маңызды құрамдас бөліктерінің бірі.

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының (бұдан әрі – ДДҰ) мәліметтері бойынша, COVID-19 пандемиясына дейін де психикалық денсаулықтың бұзылуы әлемнің көптеген елдерінің қоғамдық денсаулығы үшін күрделі проблема және сынақ болды.

Еуропалық аймақтың жаһандық денсаулық бағалауларына сәйкес, психикалық денсаулығы бұзылған адамдардың саны, соның ішінде депрессия, ересектердегі мазасыздық пен психоз, балалар мен жасөспірімдердегі даму мен мінез-құлық бұзылулары 2019 жылы 125 миллионнан асты, бұл жалпы халықтың 13% құрайды. 2019 жылы Еуропалық аймақта өзіне өзі қол жұмсау нәтижесінде 119 000-ға жуық өлім тіркелді және бұл көрсеткіш бойынша жастардың үлесі үнемі өсіп келеді.

ДДҰ мәліметтері бойынша, көптеген елдер мынадай фундаменталды қиындықтарға тап болады:

- терең тамыр жайған стигматизация және кемсітушілік психикалық денсаулығы бұзылған және психикалық-әлеуметтік бұзылулары бар адамдарға қатысты, бұл көбінесе олардың құқықтарының бұзылуына әкеледі;

- халықтың психикалық денсаулығына қатысты сауаттылығының төмен деңгейі;

- өмірдің барлық кезеңдерінде сапалы қызметтерге жеткіліксіз инвестициялар және қанағаттандырылмаған қажеттіліктер мен қаржылық қиындықтарды тудыратын осындай қызметтерге жеткіліксіз қолжетімділік;

- қызмет көрсетуді фрагменттеу немесе үйлестірудің жеткіліксіздігі;

- стратегиялық басшылық пен ақпараттық қамтамасыз етудің жеткіліксіз жүйелері;

- кейбір аймақтарда психиатриялық көмек көрсетудің негізгі контексті ретінде психиатриялық ауруханалар мен әлеуметтік қамсыздандыру мекемелеріне тәуелділіктің сақталуы.

Психикалық денсаулықтың бұзылуы, жұқпалы емес аурулар және олардың қауіп факторлары арасындағы үйлесімділіктің айтарлықтай деңгейлерін ескере отырып, соматикалық және психикалық денсаулыққа қатысты қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін бірлескен тәсілдер шеңберінде көбірек интеграцияланған және жеке бағдарланған көмек көрсету үшін әлі де іске асырылмаған әлеует бар.

COVID-19 пандемиясы және халықтың менталды денсаулығы

COVID-19 пандемиясы психикалық денсаулықтың бұзылуының қоғамдық денсаулық пен экономикаға айтарлықтай әсерін күшейтті және психикалық денсаулық қызметтері мен осындай қызметтерді ұсыну қажеттіліктеріне қатысты айтарлықтай өзгерістерге әкелді. COVID-19 пандемиясы халық арасында мазасыздықты, стрессті және инфекциядан қорқуды, ал жұқтырған адамдар арасында аурудың ауыр және ұзақ ағымынан немесе өлімнен қорқуды тудырды.

Өзін-өзі оқшаулау, карантин және мектептер мен басқа мекемелердің жабылуы сияқты COVID-19-дың одан әрі таралуын болдырмау үшін қабылданған қоғамдық денсаулық сақтау шаралары да көптеген адамдардың психикалық денсаулығына теріс әсер етті.

Психикалық және физикалық денсаулығы мен мүгедектігі бар адамдар да ауыр зардаптарды сезінді. Бұл шаралардың жанама салдары тұрмыстық зорлық-зомбылықтың таралуы және оның құрбандарының психикалық денсаулығына байланысты салдары болды.

Пандемия психикалық денсаулық қызметтерін ұсынуға да айтарлықтай әсер етті: тікелей байланыс мүмкіндіктері күрт шектелді және қашықтықтан көмекке ауыстырылды, мекемелердің қызметкерлері мен инфрақұрылымы қайта тағайындалды және ұзақ мерзімді күтім мекемелері сыртқы әлемнен жабылды.

Жоғарыда аталған көптеген проблемалар мен үрдістер Қазақстан Республикасына да тән.

Негізгі проблемаларды талдау

Ғылымды дамыту. Психикалық денсаулық туралы отандық ғылымның дамуына байланысты жағдайды талдау келесі проблемалардың болуын көрсетті:

Қазіргі уақытта практикалық психиатрияның қолданыстағы моделінде негізгі буын жоқ – жеке денсаулықты бақылау, оның негізінде дамыған елдерде болжамды профилактикалық дербестендірілген медицинаның белсенді дамыған принциптері жатыр.

Жүргізіліп жатқан ғылыми зерттеулер тәжірибелік клиникаға толық көлемде енгізілмейді.

Патофизиология мен үйлесімділік негізінде терапевтік мақсаттардың дұрыстығы көрінбейді, бірақ клиникалық психиатрия негізінде жүзеге асырылады.

Психофармакотерапияның уыттылығын, атап айтқанда жанама әсерлердің дамуын бағалау жеткіліксіз.

Терапияға төзімділікті жеңу үшін шектеулі мүмкіндіктер бар.

Тағы бір мәселе – ғылым мен тәжірибе арасында өзара әрекеттесудің болмауы. Бұл халықтың психикалық денсаулығын қорғауға байланысты мәселелерді шешуде алауыздыққа әкеледі.

Ғылыми-техникалық жобаларды мемлекет инвестициялайды, ал жеке инвесторлар психикалық денсаулықты қорғауға байланысты жобаларға қаражат салуға мүдделі емес, өйткені мұндай жобалар инвестицияның тез қайтарылуына кепілдік бермейді.

Дәлелді медицинаның әдіснамалары мен принциптерін сақтау мінсіз емес.

Ел ғалымдары арасындағы өзара іс-қимыл, тәжірибе алмасу үшін халықаралық ұйымдармен ынтымақтастық жеткіліксіз дамыған.

Рецензияланатын басылымдарда жарияланымдармен ғылыми және инновациялық қызметті дамыту, ғылыми жұмыстарға дәйексөз келтіру, ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелерін коммерцияландыру үшін толық көлемде жағдайлар жасалмаған.

Менталды денсаулық саласындағы медициналық қызметтердің сапасы

Бүгінгі таңда психикалық және мінез-құлқық бұзылыстары бар адамдарға көрсетілетін медициналық қызметтердің жеткіліксіз қолжетімділігі мен сапасының төмендігі байқалады.

Қалалық емханаларда 82 бастапқы психикалық денсаулық орталығы жұмыс істейді, бұл жеткіліксіз.

Ауылдық өңірлерде ПМБ бар адамдарға амбулаториялық көмек көрсету сапасын арттыру қажет. Бүгінгі таңда ОАА жанында 201 психикалық денсаулық кабинеті жұмыс істейді.

Өзіне өзі қол жұмсаудың, оның ішінде кәмелетке толмағандардың арасында суицидтің алдын алу мәселесі өзекті болып қала береді.

Ерекше қажеттіліктері бар балалардың ата аналары мен қамқоршыларының сауаттылық деңгейін арттыру қажет.

Іске асыру жөніндегі шаралар:

Профилактикалық дербестендірілген медицина қағидаттарын сақтай отырып және ғылыми зерттеулердің нәтижелерін практикалық клиникаға енгізуге ұмтыла отырып, ғылыми зерттеулер жүргізуге бастамашылық жасау. Атап айтқанда, патофизиология және үйлесімділік негізінде терапевтік мақсаттарды валидациялау бағытында; ұсынылатын дәрілік препараттарды «үздік тәжірибелермен» салыстырмалы талдау, психофармакотерапияның уыттылығын бағалау және т.б.

Жекелендірілген емдеу моделін коммерцияландыруға және қол жетімділікке ұмтылу, сондай-ақ терапияға сәйкестікті жақсарту және пациенттердің жеке және әлеуметтік мәртебесін мүмкіндігінше ұзақ уақыт сақтау, нәтижесінде пациенттердің мүгедектігін азайту.

Әдістемені үнемі жетілдіру және дәлелді медицина қағидаттарын енгізу.

Тәжірибе алмасу, сапар жасау, меморандумдар жасау арқылы ел ғалымдары, ғылыми-зерттеу мекемелері мен халықаралық ұйымдармен өзара іс-қимылды дамыту.

Рецензияланатын басылымдарда ғылыми-зерттеу жұмыстарының нәтижелерін жариялай отырып, ғылыми және инновациялық қызметті одан әрі дамыту, ғылыми жұмыстарға дәйексөз келтіру және т. б.

Магистратура, докторантура немесе постдокторантура диссертацияларын кейіннен жұмысқа орналастыра отырып, ғылыми зерттеулерге тарту арқылы ғылыми базаны кең ауқымды кеңейту және ғылыми-зерттеу әлеуеті мен мүмкіндіктерін нығайту.

Пәнаралық зерттеулер саласындағы бағдарламалар мен іс-шараларды жүзеге асыруға жәрдемдесу арқылы ғалымдар арасындағы ынтымақтастықты кеңейту.

Ұйым қызметкерлері мен дәрігерлерді ғылыми-зерттеу қызметіне тартуға ұмтылу.

Халыққа психиатриялық көмек көрсету саласында халықаралық стандарттарды енгізу деңгейін арттыру. Атап айтқанда, 11-ші қайта қаралымдағы аурулардың халықаралық статистикалық алдағы жіктеуішін 2022 жыл ішінде клиникалық тәжірибеге бейімдеу (психиатрия және наркология, оның ішінде балалар жасындағы рубрика).

Мотивациялық жүйені құра отырып, ғылыми-зерттеу қызметіне мотивацияны арттыру мақсатында басшылық тарапынан ғылыми даму мәселелеріне назарды арттыру.

Ғылымның дамуына және психиатриялық көмектің сапасын жаңғыртуға ықпал ететін жаңа ғылыми идеяларды көтермелеу.

Интерактивті, қашықтықтан білім беру технологияларын (клиникалық және биологиялық психиатрия саласындағы жоғары білікті мамандардың, ғалымдардың, оның ішінде шетелдік мамандардың шеберлік сыныптары) пайдалана отырып, ұйым қызметкерлерінің үздіксіз кәсіби дамуын даярлау және ғылыми кадрлардың құзыреттерін қолдау сапасын жаңғырту.

Материалдық-техникалық базаны арттыру, оның ішінде халықаралық электрондық кітапханаға қолжетімділікті арттыру.

Клиниканың жоғары оқу орындарымен, ғылыми-зерттеу орталықтарымен және мамандар қауымдастықтарымен бірлескен қызметін нығайту арқылы медициналық білім, ғылым және практикалық денсаулық сақтаудың интеграциясын күшейту.

Дербестендірілген медицина бойынша білікті ғылыми және медициналық кадрларды ынтымақтастыққа тарту.

АМСК деңгейінде, әсіресе ауылдық өңірлерде психикалық денсаулық саласындағы медициналық қызметтердің қолжетімділігі мен сапасын жақсарту ДДҰ-ның mhGAP (Mental Health Gap Action Programme) психикалық денсаулық саласындағы олқылықтарды жою бағдарламасын енгізу арқылы мүмкін болады.

ДДҰ-ның «Өзіне өзі қол жұмсаудың алдын алу: жаһандық императив» есебіне сәйкес, медициналық ұйымдардағы суицидтік әрекеттер мен қасақана өзіне-өзі зиян келтіруді бақылау жүйесі суицидтің алдын алу стратегияларының маңызды құрамдас бөлігі болып табылады. Мониторинг жүйесін енгізу ортақ мақсатқа қол жеткізуге ықпал етуі мүмкін және суицид әрекетін немесе өзіне-өзі зиян келтіру әрекетін жасаған адамдар туралы деректерді талдау негізінде суицидтің алдын алудың тиімді бағдарламаларын құру жөніндегі міндеттерді шешуге мүмкіндік береді

Ерекше қажеттіліктері бар балаларға медициналық-әлеуметтік көмек көрсетуді жетілдіру мақсатында ДДҰ-ның ерекше қажеттіліктері бар балалардың ата-аналары мен қамқоршыларын оқытудың CST (Caregiver Skills Training) бағдарламасын енгізу және мамандарды диагностикалық құралдарға оқыту орынды: «ADI-R аутизмін диагностикалауға арналған сұхбат» және «ADOS-2

аутизміндегі диагностикалық тексеру жоспары», осы құралдарды ПДО деңгейінде енгізу ұсынылады.

2.2. РПДФПО-ның тікелей ортасын талдау

РПДФПО психикалық денсаулықты қорғау қызметінің (бұдан әрі – ПДҚК) қызметін үйлестіретін бас ұйым болып табылады. ПДҚК дамыту РПДФПО ұжымының алдында тұрған басым және стратегиялық міндеттердің бірі болып табылады.

Қазіргі уақытта республикада үздік әлемдік тәжірибеге, оның ішінде ДДҰ ұсынған тәжірибеге сәйкес, төрт блоктан тұратын ПДҚК құру бойынша жоспарлы жұмыстар жүргізілуде:

1. Психикалық денсаулық туралы хабардарлықты арттыру

(әлеуметтік, білім беру, ақпараттық, құқық қорғау және өзге де сипаттағы түрлі шаралардан тұратын бүкіл халықтың психикалық денсаулығы жай-күйінің деңгейін арттыруға бағытталған іс-шаралар);

2. Тәуекел топтарын анықтауға бағытталған психикалық денсаулықтың бұзылуының алдын алудың нысаналы бағдарламалары *(мысалы, суицидтік мінез-құлық, зорлық-зомбылық әрекеттері және басқалар; сонымен қатар, іс-шаралар әлеуметтік, білім беру, ақпараттық, құқық қорғау және басқа сипаттағы нақты бағдарламаларды қамтиды);*

3. Психикалық денсаулығы бар адамдарды ерте анықтауды және тиісті көмектің қолжетімділігін қамтамасыз етуді қамтитын психикалық денсаулық саласындағы бұзылуларды басқару *(алғашқы медициналық-санитарлық көмек, жастар денсаулық орталықтары, мектеп медицинасы деңгейіндегі іс-шаралар, білім беру және әлеуметтік ұйымдармен тығыз өзара іс-қимыл);*

4. Диагностикалау мен емдеудің клиникалық хаттамаларына сәйкес мамандандырылған медициналық көмек көрсету.

Әрбір блок бойынша іс-шаралар Қазақстан Республикасының денсаулық сақтауды дамытудың 2020-2025 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасына және Денсаулық сақтау министрлігінің жол карталарына сәйкес іске асырылады.

Психиатрия, наркология, психотерапия және психология (клиникалық) сияқты бірқатар бағыттарды қамтитын ПДҚК дамуы қажеттіліктен туындайды:

1) халықаралық стандарттарға сәйкес келетін сапалы, қолжетімді, әлеуметтік-бағдарланған ПДҚК-не халықтың қажеттілігін қанағаттандыру;

2) психикалық денсаулық ұйымдарында, жалпы емдеу желісі ұйымдарында басқарудың қазіргі заманғы, неғұрлым тиімді әдістерін енгізу, менталды денсаулық саласында профилактикалық және медициналық көмек көрсету процесін ұйымдастыру;

3) ПДҚК перспективалық дамытудың басым бағыттарын айқындау.

ҚР ПДҚК мынадай проблемалармен сипатталады:

- психиатриялық және наркологиялық көмектің жеткіліксіз қолжетімділігі;
- қызметті айтарлықтай стигматизациялау;
- кадрлық қамтамасыз етудің жеткіліксіздігі,
- медициналық-әлеуметтік оңалтудың (бұдан әрі – МЭО) нашар дамуы,

- психикалық және наркологиялық бұзылулардың төмен анықталуы.

Пайда болған проблемаларды талдау, менталды денсаулық саласында медициналық көмек көрсетудің озық халықаралық тәжірибесін зерделеу, ДДҰ ұсынымдары 2017 жылы басталған ҚР ПДҚК құрылымдық өзгерістерінің негізіне айналды.

2017-2020 жылдар аралығында 2 жол картасы іске асырылды:

- ҚР психикалық денсаулықты қорғау қызметін дамытудың 2017-2018 жылдарға арналған Жол картасы (*ҚР ДСМ 01.08.2017-ғы № 575 бұйрығы*);

- ҚР психикалық денсаулықты қорғау қызметін дамытудың 2019-2020 жылдарға арналған Жол картасы (*ҚР ДСМ 31.01.2019-ғы № 30 бұйрығы*).

Психикалық денсаулық саласында медициналық көмек көрсетуді регламенттейтін НҚА-ны өзектендіру жөніндегі жұмыс көмек көрсетудің барлық деңгейлерінде (амбулаториялық-емханалық, стационарлық және стационарды алмастыратын) СҚА ұйымдық құрылымында қайта құрулар жүргізуге мүмкіндік берді.

Амбулаториялық-емханалық деңгейде: қалалық емханалар құрамында 82 БПДО ашылды, бұл ПМБ бар адамдарға амбулаториялық көмек көрсетудің аумақтық қолжетімділігін арттыруға мүмкіндік берді.

Ауыл тұрғындарына психиатриялық және наркологиялық көмек көрсетуді оңтайландыру жүргізілді. Психиатриялық және наркологиялық кабинеттер 201 психикалық денсаулық кабинетіне (бұдан әрі – ПДК) біріктірілді.

Стационарлық деңгейде: барлық өңірлерде 17 ПДО құрылды (3 қалалық, 14 облыстық). Психиатриялық және наркологиялық ұйымдардың бірлестігі психикалық денсаулық медициналық ұйымдарының санын 47-ден (2017 жыл) 19-ға (2020 жыл) дейін қысқартуға мүмкіндік берді.

Психикалық денсаулық ұйымдарының төсек қорын оңтайландыру 604 психиатриялық төсекті (8505-тен 7901-ге дейін) және 308 наркологиялық төсекті (4313-тен 4005-ке дейін) қысқартуға мүмкіндік берді.

ПМР бар адамдар үшін Психикалық денсаулық ұйымдарында стационарды алмастыратын көмек 775 төсекке/орынға 17 күндік стационармен ұсынылған (2016 ж. - 792 төсекке/орынға 15 күндік стационар).

Наркологиялық бұзылулары бар адамдар үшін психикалық денсаулық ұйымдарында стационарды алмастыратын наркологиялық көмек 270 төсекке/орынға 10 күндік стационармен ұсынылған (2016 ж. - 261 төсекке/орынға 11 күндік стационар).

Медициналық-әлеуметтік оңалту (бұдан әрі – МӨО).

2021 жылдың басында аймақтық ПДО-да және РПДФПО клиникасында 754 төсек (психиатриялық – 584, наркологиялық-170) орналастырылған МӨО бөлімшелері жұмыс істейді. *01.01.2016 жылы республикада 634 төсектік оңалту бөлімшелері жұмыс істеді (психиатриялық – 554, наркологиялық – 80).*

Бүгінгі күні Қазақстан Республикасының психикалық денсаулықты сақтау қызметін дамытудың 2021-2022 жылдарға арналған Жол картасы (*ҚР ДСМ 09.04.2021-ғы № 206 бұйрығы*) іске асыру сатысында.

ПДҚК қаржыландыру

2018 жылға дейін ПДҚҚ қаржыландыру базалық тариф бойынша жүзеге асырылды: емделген жағдай, келушілер саны және төсек-күндер. 2019 жылдың соңында наркологиялық және психиатриялық науқастар үшін бірыңғай кешенді тариф әзірленіп, бекітілді, ең төменгі тарифті айқындай отырып, ел бойынша тарифті теңестіру кезеңі жүргізілді, ол 9 144,59 теңгені құрады. Бірақ, қазіргі уақытта тарифтің айырмашылығы 1,5 есе сақталады. Жалпы, 2018-2020 жылдар аралығында қызметті қаржыландырудың ұлғаюы 27% құрады.

Қаржыландыру моделі құрылымдық жағынан өзгерді: стационарлық емдеуге 69,5% (8,2%-ға төмендеу), амбулаториялық-емханалық көмекке 17,1% (7,8%-ға ұлғаю), амбулаториялық дәрі-дәрмекпен қамтамасыз етуге 13,4% (0,4%-ға ұлғаю).

Жалпы психикалық денсаулық саласындағы есепке алу дестигматизациялау саясатының өзгеруін ескере отырып жан басына шаққандағы нормативке көшумен қаржыландырудың жаңа моделін енгізу қажет.

2.3. РПДФПО қызметін талдау (ішкі ортаны талдау)

РПДФПО ҚР Үкіметінің 2016 жылғы 28 желтоқсандағы № 880 қаулысына сәйкес «Республикалық психиатрия, психотерапия және наркология ғылыми-практикалық орталығы» ШЖҚ РМК және «Нашақорлықтың медициналық-әлеуметтік проблемаларының республикалық ғылыми-практикалық орталығы» РМҚК біріктіру және қайта құру жолымен құрылды және олардың барлық құқықтары мен міндеттерінің, соның ішінде тараптар даулайтын міндеттемелердің құқықтық мұрагері болып табылады.

ҚР ҚМ Мемлекеттік мүлік және жекешелендіру комитетінің 2017 жылғы 9 ақпандағы № 155 бұйрығымен бекітілген РПДФПО Жарғысына сәйкес:

РПДФПО қызметінің мәні денсаулық сақтау саласындағы қызметті жүзеге асыру болып табылады.

РПДФПО қызметінің мақсаты республиканың медициналық ұйымдарының ғылыми, ұйымдастырушылық-әдістемелік, практикалық қызметін үйлестіру және жүзеге асыру және психикалық денсаулық саласында жоғары білікті мамандандырылған көмек көрсету болып табылады.

РПДФПО келесі қызмет түрлерін жүзеге асырады:

- ғылыми-практикалық зерттеулерге қатысу, психикалық денсаулықты нығайту, өмір сүру сапасын, бүкіл халықтың психикалық, психологиялық әлауқатының деңгейін арттыру бойынша алдын алу шараларын әзірлеу және енгізу;

- ПМР бар, оның ішінде ПБЗ қолдану салдарынан ПМБ бар адамдардың алдын алудың, диагностикалаудың және емдеудің жаңа әдістерін әзірлеу, енгізу және жетілдіру;

- фармакологиялық құралдарды, жабдықтарды клиникалық зерттеудің әртүрлі кезеңдерін жүргізу;

- психикалық денсаулық мәселелері бойынша заңнамалық және өзге де нормативтік құқықтық актілердің жобаларын әзірлеуге қатысу, психикалық денсаулық сақтау қызметін дамыту мәселелері бойынша бағдарламалық құжаттарды әзірлеуге қатысу;

- психикалық денсаулық мәселелері бойынша ғылыми журналдарды,

әдістемелік жинақтарды, оқулықтарды, анықтамалықтарды, бейнероликтерді, фильмдерді, аудио және бейне құралдарды әзірлеуге, басып шығаруға және іске асыруға қатысу;

- психикалық денсаулық ұйымдарының практикасына озық медициналық технологияларды әзірлеуге, енгізуге және іске асыруға қатысу;

- психикалық денсаулық мәселелері бойынша ғылыми және ғылыми-практикалық конференциялар, съездер, симпозиумдар, семинарлар, онкүндіктер, дөңгелек үстелдер, баспасөз конференцияларын ұйымдастыруға қатысу;

- психикалық денсаулықтың алдын алудың ұлттық және өңірлік бағдарламаларын іске асыруды ақпараттық және ғылыми қамтамасыз етуді жүзеге асыруға қатысу;

- психиатрия, психотерапия, наркология саласында профилактикалық, консультациялық-диагностикалық, емдік, медициналық-әлеуметтік, оңалту көмегін, сондай-ақ емделіп жатқан адамдар үшін қосалқы ауруларды көрсету;

- оңалту бағдарламаларын жүзеге асыру процесінде алынған ауыл шаруашылығы өнімдерін, жеңіл өнеркәсіп өнімдерін еңбекпен оқытуға, өндіруге және өткізуге байланысты әлеуметтік-оңалту қызметі;

- емделіп жатқан адамдар үшін психотроптық және есірткі құралдарын, сондай-ақ инъекциялық ерітінділер мен дәрілік препараттарды сақтау, дайындау және босату;

- бірлескен бағдарламаларға, ақылы қызметтер көрсетуге қатыса отырып, психикалық денсаулық мәселелері бойынша ғылыми, ғылыми-практикалық және өзге де ұйымдармен халықаралық ынтымақтастықты жүзеге асыру;

- психиатрия, психотерапия, наркология, сексопатология, психология, суицидология және психикалық денсаулық саласына қатысты басқа да мәселелер бойынша кадрлардың біліктілігін арттыру, қайта даярлау курстарын, семинарларды, шеберлік сыныптарын ұйымдастыру, құрастыру және өткізу.

РПДФПО республикалық деңгейде үйлестіру, ұйымдастыру-әдістемелік жұмыстарын жүзеге асыратын және республикалық деңгейде мамандандырылған медициналық көмек көрсететін ПДҚҚ бас ұйымы болып табылады.

ПМБ-дан, оның ішінде ПБЗ қолдану салдарынан зардап шегетін, емханаға аймақтық психикалық денсаулық ұйымдарының жолдамасы бойынша түсетін адамдар РПДФПО медициналық қызметтерін тұтынушылар болып табылады. Пациенттерді ауруханаға жатқызу Емдеуге жатқызу бюросы арқылы жүзеге асырылады.

РПДФПО (Алматы қ.) жарғысына сәйкес психиатрия, психотерапия, наркология саласында консультациялық-диагностикалық және стационарлық көмек көрсетеді.

РПДФПО құрылымына сәйкес клиникалық блок ұсынылған:

- балалар мен жасөспірімдер бөлімшесі (БЖБ);
- әйелдер клиникалық бөлімшесі (ӘКБ);
- ерлер клиникалық бөлімшесі (ЕКБ);
- тәуелділіктерді емдеу бөлімшесі (ТЕБ);
- психосоматикалық бөлімше (ПСБ);
- жандандыру және қарқынды терапия бөлімшесі (ЖҚТБ);

- психотерапия және отбасылық денсаулық орталығы (ПТОДО);
- электрофизиологиялық және рентгендік зерттеулер зертханасы (ЭРЗЗ);
- клиникалық-биохимиялық зертхана (КБЗ);
- психологиялық зертхана (ПЗ).

Орталықтың Павлодар филиалында 3 бөлімше жұмыс істейді:

- дәрі-дәрмектермен түзету;
- психотерапия және оңалту;
- әлеуметтік оңалту.

РПДҒПО (Алматы қ.) стационарында орналастырылған төсектер саны 170 құрайды, Орталық филиалында (Павлодар қ.) 130 төсек орналастырылған.

Клиникалық блок қызметінің көрсеткіштері

№	Көрсеткіштер / жылдар	РПДҒПО (Алматы қ.)		
		2019 ж.	2020 ж.	2021 ж. 6 айы
1	Штаттық төсектер	170	170	170
2	Іс жүзінде орналастырылған төсектер	170	170	170
3	Емделді, барлығы	2 324	2 282	1243
4	Емдеуге түсудің қайталануы, барлығы	137	167	28
5	Өлім	1	2	1
6	Науқастың төсекте болуының орташа ұзақтығы	21,7	22,9	24,0
7	Жылдағы төсек жұмысы	340/297,1	340/307,8	170/175,2
8	Төсек айналымы	13,7	13,4	7,3

РПДҒПО (Алматы қ.) стационарында орналастырылған төсектердің саны 2019 жылдан 2021 жылға дейін өзгеріссіз қалады және 170-ті құрайды.

2020 жылы Орталық стационарында емделген жағдайлардың саны 42-ге азайып, 2282 жағдайды құрады, бұл COVID-19 пандемиясына және басқа өңірлерден келетін емделушілер санының азаюына байланысты. 2021 жылдың 6 айында емделген жағдайлардың саны 1243 құрады.

Стационарға түсудің (емдеуге жатқызудың) қайталануы 2020 жылы «жедел» бөлімшелерге қайта жатқызу есебінен ұлғайды.

Өлім-жітім көрсеткіші республика бойынша төмен көрсеткіштердің бірі, стационардағы өлім-жітім себептері, әдетте, қатар жүретін соматикалық аурулар болып табылады.

Науқастың төсекте болуының орташа ұзақтығы 2019 жылғы тәулігіне 21,7 күннен 2020 жылы 22,9-ға дейін өсті. Бұл түсушілердің неғұрлым ауыр жағдайына байланысты, соның салдарынан төсек айналымы 2019 жылғы 13,7-ден 2020 жылы 13,4-ке дейін төмендеді. 2021 жылдың 6 айында науқастың төсекте болуының орташа ұзақтығы 24,0, ал төсек айналымы 7,3 құрады. Бұл қазіргі заманғы дәрілік психотроптық препараттарды қолдануға, пациенттерге арналған онлайн-

консультацияларды ұйымдастыруға байланысты.

Клиникалық блок қызметінің көрсеткіштері (Павлодар қ.)

№	Көрсеткіштер / жылдар	РПДҒПО (Алматы қ.)		
		2019 ж.	2020 ж.	2021 ж. 6 айы
1	Штаттық төсектер	130	130	130
2	Іс жүзінде орналастырылған төсектер	130	130	130
3	Емделді, барлығы	738	580	362
4	Емдеуге түсудің қайталануы, барлығы	0	0	0
5	Өлім	0	0	0
6	Науқастың төсекте болуының орташа ұзақтығы	49,7	54,5	45,5
7	Жылдағы төсек жұмысы	296,4	262,9	123,6
8	Төсек айналымы	5,7	4,2	2,8

Орталықтың Павлодар қаласындағы филиалында 2020 жылы тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде 479 науқас емделді (530 – 2019 жыл). Төсекте болудың орташа ұзақтығы 2019 жылғы 65,1-ден 2020 жылы 70,6-ға дейін ұлғайды. Оның ішінде орташа болу ұзақтығы:

F11 59,6-дан (2019) 59-ға (2020) дейін қысқарды,

F10 66,1-ден (2019) 67,7-ге (2020) дейін өсті,

Тиісінше, төсек айналымы 2019 жылы 4,1-ден 2020 жылы 3,5-ке дейін төмендеді.

Көрсеткіштер	2019 ж.		2020 ж.		2021 ж. 6 айы	
	Барлығы	Мемл. тапсырыс	Барлығы	Мемл. тапсырыс	Барлығы	Мемл. тапсырыс
Емделген науқастар саны	738	530	580	479	362	309
Төсек-күндер саны, емделді, шығарылды	36703	34504	31597	33813	16485	15917
Төсек-күндер саны, барлығы (ф7)	38527	37177	34174	30564	16074	15881
Емдеуге келіп түскен науқастар саны (қабылдау)	755	545	524	424	373	324

бөлімінің журналы)						
Емдеуге жатқызудан бас тарту	3	3	0	0	1	0
Төсек жұмысының орташа саны	296,4	286,0	262,9	235,1	123,6	122,2
Төсек айналымы	5,7	4,1	4,2	3,5	2,8	2,4
Орташа болу	49,7	65,1	54,5	70,6	45,5	51,5
Емдеуге жатқызудан бас тарту %	0,4%	0,5%	0,0 %	0,0%	0,3 %	0,0%
F11 бойынша орташа болу ұзақтығы	50,0	59,6	50,4	59,0	41,3	44,3
F10 бойынша орташа болу ұзақтығы	46,3	66,1	55,7	67,7	47,0	53,1

Мемлекеттік тапсырыс бойынша емделген науқастар санының 2019 жылмен салыстырғанда 2020 жылы 17%-ға төмендеуі байқалады. Бұл үрдіс бірінші кезекте Қазақстан Республикасында 2020 жылғы наурыздан бастап COVID-19 пандемиясына байланысты төтенше жағдай мен карантинді енгізумен байланысты. Екіншіден, соңғы үш жыл ішінде пациенттің МӘО бағдарламасында болу/ұстау ұзақтығының 41%-ға (48-ден 67,7 төсек-күнге дейін) ұлғаюы байқалады.

Көрсетілген стационарлық қызметтерге жұмсалған шығындарды өтеу ем алған жағдай үшін Алматы қаласы бойынша МӘМСҚ аумақтық филиалымен шарт бойынша жүзеге асырылады.

РПДФПО филиалында (Павлодар қ.) көрсетілген стационарлық қызметтер үшін шығындарды өтеу Павлодар қ. бойынша төсек-күн үшін МӘМСҚ аумақтық филиалымен шарт бойынша жүзеге асырылады.

ТМККК шеңберінде медициналық қызметтер көрсеткені үшін шығындарды өтеу Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің м.а. 2020 жылғы 30 қазандағы № ҚР ДСМ-170/2020 «Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемі шеңберінде және міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру жүйесінде көрсетілетін медициналық қызметтерге тарифтерді бекіту туралы» бұйрығына сәйкес өтеледі. 2015 жылдан бастап ТМККК шеңберінде медициналық қызметтер көрсету үшін тарифтерді арттыру медициналық персоналдың жалақысын ұлғайту үшін ғана жүзеге асырылды, сонымен қатар, тауарлар, жұмыстар мен қызметтер бағасының өсуіне байланысты ТМККК шеңберінде медициналық қызметтер көрсету тарифтерін ұлғайту жағына қарай қайта қарау талап етіледі.

2018 жылдан бастап емделген жағдайлардың саны Алматы қаласы бойынша МӘМСҚ-мен жасалған шарттарға толық сәйкес келді. ТМККК бойынша бюджет қаражатын игеру 100% құрады.

РПДФПО-ны дәрілік препараттармен қамтамасыз ету жыл сайын жасалатын шарттарға сәйкес Фармация СК арқылы жүзеге асырылады.

Орталықта клиникалық қызметтің сапа менеджменті қызметі жұмыс істейді, оның мақсаты медициналық көмек көрсету бөлігінде клиникалық бөлімшелердің жұмысын тұрақты негізде жақсарту болып табылады.

Медициналық қызметтердің сапасын басқару қызметінің жұмысы көрсетілетін медициналық көмектің ғана емес, сонымен қатар ғылыми зерттеулерді ұйымдастырудың сапасын арттыру бөлігінде маңыздырақ және елеулі бола түсуде.

2021 жылы клиникалық қызмет көрсеткіштері 6 айда кеңейтілді. 2021 жылғы нәтижелер келесідей:

РПДФПО клиникалық блок сапасының ішкі индикаторлары

№	Индикаторлардың атауы	Ақпарат көзі	Шектік мәні	Индикатордың мәні
1	Жоспарлы емдеуге жатқызу кезіндегі өлім-жітім	Есептік деректер, СНМК, СНЭТ АЖ	Индикатор мәні нөлге ұмтылады	1 өлім жағдайы, 0,06%
2	Бір ауруға байланысты бір ай ішінде қайтадан емдеуге келіп түсу	СНМК, СКВС, СНЭТ АЖ	Индикатор мәні нөлге ұмтылады	0
3	Клиникалық және патологиялық-анатомиялық диагноздардың сәйкессіздігінің саны	Патологиялық-анатомиялық зерттеу хаттамасы, СНЭТ АЖ	Индикатор мәні нөлге ұмтылады	0
4	Медициналық қызмет көрсету сапасына негізделген өтініштер	Өтініштерді тіркеу журналы	Индикатордың мәні 1,0-ден аспауы тиіс	0
5	Ауруханаішілік инфекцияларды эпидемиологиялық тексеру	Инфекциялық бақылау комиссиясының отырысында жағдайларды талдау хаттамасы	Индикатор мәні 100%-ға ұмтылады	За отчетный период случаев внутрибольничной инфекции не было.
6	Ауруханаішілік инфекциялардың пайда болу және таралу себептері мен факторларын анықтау көрсеткіші	Инфекциялық бақылау комиссиясының отырысында жағдайларды талдау хаттамасы	Индикатор мәні 80%-ға ұмтылады	За отчетный период случаев внутрибольничной инфекции не было.
7	Негізсіз емдеуге жатқызу көрсеткіші	Бөлімшенің СНМК, АТМО деректері	Индикатор мәні нөлге ұмтылады	0

8	Клиникалық хаттамалардан емдеу-диагностикалық іс-шаралардың негізсіз ауытқу көрсеткіші	Ішкі аудит нәтижелері бойынша деректер (дәрігер, меңгеруші, аға дәрігер, бас директордың ғылыми және клиникалық жұмыстар жөніндегі орынбасары, МҚСБАК)	Индикатор мәні нөлге ұмтылады	0
9	Жағдайдың өзгеруінсіз не жағдайдың нашарлауымен емдеу нәтижесімен емделген жағдайлардың үлес салмағы	Бөлімшенің СНМК	Индикатор мәні нөлге ұмтылады	7 случаев, 0,4%
10	МӘО бөлімшесінен мерзімінен бұрын кеткен науқастардың үлес салмағы (бұрын 31 төсек-күн)	Есептік деректер, СНМК	Индикатор мәні 10%-дан аспайды	3,9 %
11	ЕКБ-нен ПжОБ-не ауыстырылған пациенттердің үлес салмағы	Есептік деректер, СНМК	Индикатор мәні кемінде 80%	87,7 %
12	ПжОБ-нен МӘО бөлімшесіне ауыстырылған пациенттердің үлес салмағы	Есептік деректер, СНМК	Индикатор мәні кемінде 18%	14,5 %
13	Орташа болу (төсек-күндер)	СНМК	Индикатор мәні кемінде 60 төсек-күн	49,6
14	МӘО бағдарламасында болған пациенттерде шығарылғаннан кейін бір жыл ішінде ремиссия жиілігі 40 күннен артық	Есептік деректер	Индикатор мәні кемінде 20%	-

Орталықтың кадрлармен қамтамасыз етілуі

Біріккен Орталық штатында бүгінде 81 дәрігер, оның ішінде 2 медицина ғылымдарының докторы, 10 медицина ғылымдарының кандидаты жұмыс істейді.

Барлығы 62 дәрігер (76,5%) біліктілік санатына ие, оның ішінде: жоғары - 45 (55,6%), бірінші – 12 (14,8%), екінші – 5 (6,2%).

Дәрігерлердің санаттылығы 76,5% құрады.

83 орта медициналық персоналдың 81 (96,4%) біліктілік санаты бар, оның ішінде: жоғары – 72 (86,7%), бірінші – 8 (8,4%), екінші – 1 (1%).

ОМП санаттылығы 96,4% құрады.

РПДҒПО аймақтық психикалық денсаулық ұйымдарымен ұйымдастырушылық-әдістемелік жұмыстарды жүргізеді. Жыл сайын жетекші халықаралық сарапшыларды шақыра отырып, республикалық кеңестер,

семинарлар, шеберлік сыныптары ұйымдастырылады және өткізіледі.

РПДФПО қызметкерлері ПДҚҚ қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық актілердің жобаларын әзірлеушілер болып табылады. 2020 жылы қызметтің қызметін реттейтін нормативтік-құқықтық база жаңартылды.

«Халық денсаулығы және денсаулық сақтау жүйесі туралы» ҚР жаңа Кодексіне (7.07.2020-ғы № 360-VI ҚРЗ) (бұдан әрі – Кодекс) мынадай анықтамалар енгізілді: психикалық белсенді заттар, психикалық денсаулық, психикалық денсаулық саласындағы медициналық көмек, психикалық, мінез-құлық бұзылулары (аурулар).

Психикалық, мінез-құлық бұзылулары (аурулары) (бұдан әрі – ПМБ) бар адамдарға психикалық денсаулық саласында медициналық көмек көрсету Кодекстің 20-тарауы 1-параграфының 163-176-баптарымен регламенттеледі. Кодекстің 21-тарауының 178-183-баптары Уақытша бейімдеу және детоксикация орталықтарының (бұдан әрі – УБДО) қызметін регламенттейді.

Кодекс шыққаннан кейін 2020 жылы ҚР ДСМ-нің ПМБ бар адамдарға психикалық денсаулық саласында медициналық көмек көрсетуді регламенттейтін бұйрықтарын жаңарту бойынша жұмыстар жүргізілді:

1) ҚР ДСМ 30.11.2020-ғы № ҚР ДСМ-224/2020 бұйрығы. «Қазақстан Республикасының халқына психикалық денсаулық саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсетуді ұйымдастыру стандартын бекіту туралы».

2) ҚР ДСМ 25.11.2020-ғы № ҚР ДСМ-203/2020 «Психикалық денсаулық саласында медициналық-әлеуметтік көмек көрсетудің кейбір мәселелері туралы» бұйрығымен бекітілген:

- Психикалық белсенді заттарды пайдалануға байланысты психикалық, мінез-құлық бұзылулары (аурулары) бар, оларға қатысты психикалық денсаулық саласында медициналық көмек көрсететін ұйымға жолдама қолданылмайтын адамдарда бар медициналық қарсы көрсетілімдердің тізбесі (1-қосымша);

- Психикалық, мінез-құлық бұзылулары (аурулары) бар адамдарды динамикалық байқау, сондай-ақ динамикалық байқауды тоқтату қағидалары (2-қосымша);

- Психикалық белсенді затты пайдалану фактісін және мас күйін анықтау үшін медициналық куәландыруды жүргізу қағидалары (3-қосымша);

- Жыныстық сәйкестендіру бұзылулары бар адамдар үшін медициналық куәландыру және жынысын ауыстыруды жүргізу тәртібі (4-қосымша);

- Психикалық денсаулық саласында медициналық көмек көрсететін ұйымнан шығарылғаннан кейін мәжбүрлеп емдеуге ұшыраған адамдардың, соттың қаулысы бойынша мерзімінен бұрын емделді деп жазылғаннан басқа, қолдаушы емдеуден өту қағидалары (5-қосымша).

3) ҚР ДСМ 04.12.2020-ғы № ҚР ДСМ-233/2020 бұйрығымен бекітілген:

- Уақытша бейімдеу және детоксикация орталықтарының қызметін ұйымдастыру қағидалары (1-қосымша);

- Уақытша бейімдеу және детоксикация орталығының ішкі тәртіп ережелері (2-қосымша).

4) ҚР ДСМ 08.12.2020-ғы № ҚР ДСМ-237/2020 «Психикалық денсаулық саласында медициналық көмек көрсететін ұйымдарда мәжбүрлеп емдеу үшін психикалық белсенді заттарды қолдануға байланысты психикалық, мінез-құлық бұзылулары (аурулары) бар адамдар үшін ішкі тәртіп қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы;

5) ҚР ДСМ 30.10.2020-ғы № ҚР ДСМ-172/2020 «Көлік құралдарын басқару құқығын алуға үміткер адамдарды медициналық қарап-тексеруді, механикалық көлік құралдарының жүргізушісін қайта медициналық қарап-тексеруді жүргізу қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы;

6) ҚР ДСМ 15.12.2020-ғы № ҚР ДСМ-262/2020 «Медициналық сипаттағы мәжбүрлеу шарасын қолдану қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы.

Орталық жетекші шетелдік психиатриялық клиникалармен, халықаралық ұйымдармен серіктестік қарым-қатынасты қолдайды. Қызметкерлер халықаралық съездер мен конференциялардың жұмысына қатысады.

РПДФПО базасында С.Ж. Асфендияров атындағы Қазақ ұлттық медицина университетінің психиатрия, психотерапия және наркология кафедрасы және Қазақстан-Ресей медицина университетінің кафедрасы орналасқан.

РПДФПО қызметінің басым бағыттарының бірі ғылыми зерттеулерді дамыту және жүргізу болып табылады.

4 биоэквивалентті зерттеу – дені сау еріктілерде дәрілік заттардың фармакокинетикалық және фармакодинамикалық параметрлерін зерттеу (2020 ж., 2021 жылдың 6 айы) жүргізілді.

Ғылыми-зерттеу қызметінің өнімдері:

2020 жылы, 2021 жылдың 6 айында:

- республикалық денсаулық сақтауды дамыту орталығы бекіткен әдістемелік ұсыным әзірленді;

- РПДФПО қызметкерлері нөлдік емес импакт факторы бар ғылыми журналдарда 9 мақала жариялады (РИНЦ, Scopus деректер қорында рецензияланған);

- халықаралық конференцияларда, съездерде 9 баяндама баяндалды.

Баспа қызметі:

1. «Психиатрия, психотерапия және наркология» ғылыми-практикалық рецензияланатын журналының тоқсан сайынғы шығарылымы 3 сан 100 данадан;

2. «Қазақстан Республикасының халқына психиатриялық көмек» статистикалық жинағының жыл сайынғы шығарылымы 250 дана.

3. 1000 дана «Жалпы психиатрия мен психопатологияның қысқаша курсы» оқу құралы жарық көрді.

2021 жылы ғылыми-зерттеу қызметіне қаржыландыру – 14 732 888,4 мың теңге тартылды.

Орталықтың қаржылық-шаруашылық қызметі

Орталықтағы басты проблемалардың бірі кәсіпорынның төмен кірістілігі болып табылады. 2020 жылы ақылы қызмет көрсетуден түсетін табыс төмендеді, бұл COVID-19 пандемиясына және пациенттер санының төмендеуіне және ақылы білім беру қызметтерінің төмендеуіне байланысты. Сонымен қатар, Орталық кәсіпорынның табыстылығын арттыру үшін онлайн форматта ақылы білім беру қызметтерін енгізді, сондай-ақ көрсетілетін ақылы қызметтер спектрін кеңейту жоспарлануда. Онлайн оқытуды одан әрі дамыту және қызметтерді әр тараптандыру қажет.

2021 жылдың 1 жартыжылдығындағы кірістер жалпы сомасы – 621 353 мың теңгеге алынды, оның ішінде:

- ТМККК бюджеттік бағдарламасы бойынша-569 823 мың теңге;
- ЮНИСЕФ-тен өтеусіз негізде грант - 14 116 мың теңге;
- ҚР-дағы «Джонсон & Джонсон» ЖШҚ филиалынан демеушілік көмек - 3 141 мың теңге;
- Қазақстан Республикасындағы ДДҰ елдік кеңсесінен өтеусіз негізде грант- 3 675 мың теңге;
- жалға алушылардан коммуналдық қызметтерді өтеу («Кселл» АҚ, Филиалдағы «Кар-Тел» ЖШС) - 1 040 мың теңге;
- ақылы медициналық қызмет көрсетуден түскен табыс - 16 727 мың теңге;
- ақылы білім беру қызметтерін көрсетуден түскен табыс - 12 473 мың теңге;
- клиникалық зерттеулер жүргізуден түскен табыс - 317 мың теңге;
- басқа кірістер (бағамдық айырма, тұрақсыздық айыбы) – 41 мың теңге.

2021 жылдың 1 жартыжылдығындағы шығыстар 621 217 мың теңгені құрады, оның ішінде:

- еңбекақы төлеу қоры - 375 123 мың теңгені құрады;
- еңбекақы төлеуден аударымдар (әлеуметтік салық, әлеуметтік аударымдар, МӘМС аударымдары) – 42 190 мың теңге;
- іссапар шығыстары – 2 785 мың теңгені құрады;
- салықтар және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер 663 мың теңгені құрады;
- қорлардың шығысы - 67 331 мың теңге;
- коммуналдық шығыстар - 39 071 мың теңгені құрады;
- байланыс, пошта, интернет қызметтері - 1 277 мың теңге;
- демалыс қызметкерлеріне төлеу үшін резерв құру-8 399 мың теңге;
- пациенттер үшін ыстық тамақты ұйымдастыру қызметтері - 48 140 мың теңге;
- басқа да жұмыстар мен қызметтер (күзет, банктік қызметтер және т.б.) – 22663 мың теңге;
- негізгі құралдар мен материалдық емес активтердің амортизациясы – 13575 мың теңге.

Кәсіпорын 2021 жылдың 1 жартыжылдығының қорытындысы бойынша 136 мың теңге көлемінде пайда алды.

2021 жылдың 1 жартыжылдығында 16 871 мың теңгеге негізгі қаражат сатып алынды.

Республикалық психикалық денсаулық ғылыми-практикалық орталығының материалдық-техникалық базасы қанағаттанарлық. РПДФПО Алматы қаласының орталық бөлігінде орналасқан. XIX-XX ғасыр корпустарының ғимараттары. Негізгі проблема медициналық жабдықтармен жарақтандырудың төмендігі, техникалық және моральдық тұрғыдан ескірген жабдықтар, оңалту, стационарды алмастыратын көмек көрсетуге арналған үй-жайлардың болмауы немесе осы мақсатта бейімделмеген үй-жайларды пайдалану болып қала береді.

Коммуналдық қызметтер, байланыс және интернет қызметтері Орталыққа Алматы қаласының коммуналдық кәсіпорындарымен жасалған шарттарға сәйкес жеткізіледі.

2.4. РПДҒПО-ның SWOT талдауы

Күшті жақтары	Әлсіз жақтары
<ol style="list-style-type: none"> 1. Қалыптасқан академиялық дәстүрлері мен республикалық мәртебесі бар Орталықтың ғасырлық тарихы. 2. Менталды денсаулық саласында жоғары клиникалық, ғылыми, ұйымдастырушылық-әдістемелік әлеуеттің болуы. 3. Ғылыми-зерттеу, емдеу-диагностикалық және білім беру процестерін интеграциялау. 4. Халықаралық ұйымдармен жолға қойылған серіктестік байланыстар. 5. Психиатриялық көмек көрсету мәселелері бойынша аймақтық басқару органдарымен және медициналық ұйымдармен тығыз ынтымақтастық. 6. Орталық қызметкерлерінің кәсіби және ғылыми өсуі үшін мүмкіндіктердің болуы. 7. Халықаралық дерекқорларға қолжетімділіктің болуы (Science Direct, Elsevier). 8. Менталды бұзылулары бар науқастар үшін қолжетімді медициналық қызметтердің кең спектрі. 9. Орталықта 2 медициналық жоғары оқу орнының (ҚазҰМУ, ҚРМУ) кафедралары орналасқан. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Психиатр дәрігерлердің мотивациясының төмен деңгейі. 2. Психикалық денсаулық ұйымдарының ғылыми және практикалық кадрларының әлеуметтік қорғалуының жеткіліксіздігі. 3. Пациенттерді әлеуметтік және еңбекпен оңалтуды ұйымдастыру үшін жағдайлардың болмауы. 4. Орталықтың қанағаттанарлықсыз материалдық базасы (типтік емес корпустарда орналастыру (50-70 жылдары салынған)).
Мүмкіндіктер	Қауіптер
<ol style="list-style-type: none"> 1. Диагностикалық, емдік және білім беру қызметтерінің тізбесін кеңейту. 2. Ғылыми әзірлемелерді коммерцияландыру. 3. Медициналық қызметтерді әр тараптандыру. 4. Бюджеттен тыс қаржыландыру шеңберінде жергілікті жерлерде 	<ol style="list-style-type: none"> 1. COVID-19 пандемиясының теріс әсері мен салдары (адам ресурстарының жоғалуы, төсек-орындарды инфекциялық стационарға қайта бейіндеу, эпидемияға қарсы іс-шараларға шектеулі бюджет қаражатын қайта бөлу және т.б.).

дәрігерлерді жұмысқа тарту (гранттар және т.б.). 5. Халықаралық гранттарды тарту.	2. Ғылыми және практикалық кадрлардың кетуі (жеке практикаға көшу).
--	---

2.5. Тәуекелдерді басқаруды талдау

Ықтимал тәуекелдің атауы	Берілген тәуекел әсер етуі мүмкін мақсат	Тәуекелдерді басқару бойынша шаралар қабылданбаған жағдайда ықтимал салдарлар	Тәуекелдерді басқару бойынша жоспарланған іс-шаралар	Тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шараларды нақты орындау	Орындалмау себептері
Сыртқы тәуекелдер					
Тауарларға, жұмыстарға, қызметтерге бағаны ұлғайту	Тиімді корпоративтік менеджменті бар рентабельді кәсіпорын	Кәсіпорын рентабельділігінің төмендеуі	Бейінді емес қызметтерді аутсорсингке беру	Зертханалық зерттеулер, кір жуу, қорғау, науқастарды тамақтандыру бойынша қызметтер аутсорсингке берілді	-
Ішкі тәуекелдер					
Ғимараттың, материалдық-техникалық базаның материалдық және моральдық тозуы.	Тиімді корпоративтік менеджменті бар рентабельді кәсіпорын	Кәсіпорын рентабельділігінің төмендеуі	Ақылы қызметтерден түсетін кірісті ұлғайту жолымен ғимаратты ағымдағы жөндеу, материалдық-техникалық базаны жаңарту	Ағымдағы жөндеу БЖБ, ПТЖОДО-да жүргізілді. Негізгі құралдарды ішінара жаңарту жүргізілді.	Аталған іс-шаралар үнемдеу қаражаты есебінен орындалды.

3-бөлім. Стратегиялық бағыттар, мақсаттар және нысаналы индикаторлар

Ағымдағы жағдайды (сыртқы және ішкі факторларды) талдау, анықталған проблемаларды жүйелеу негізінде мынадай стратегиялық бағыттар әзірленді:

1. Халықтың менталды денсаулығын нығайту.
2. Халықаралық стандарттар негізінде Республикалық психикалық денсаулық ғылыми-практикалық орталығының қызметін ұйымдастыру.

Стратегиялық бағыттарды іске асыру үшін мынадай мақсаттар айқындалды:

- 1.1. ПДҚҚ-да профилактикалық бағдарламаларды дамыту және енгізу.
- 1.2. Қызметті дамыту парадигмасын амбулаториялық, стационарды алмастыратын және оңалту (әлеуметтендіру) технологияларына көшіру.

2.1 Тиімді корпоративтік менеджменті бар рентабельді кәсіпорын.

2.2 Клиникалық және ғылыми-білім беру қызметі тиімділігінің негізгі көрсеткіштеріне негізделген РПДФПО қызметі.

№	Нысаналы индикатор	Өлшем бірлігі	Ақпарат көзі	Жауапты	Жоспар Факт 2021	Жоспарлы кезең				
						2022	2023	2024	2025	2026
1	2	3	4	5	6	8	9	10	11	12
1-стратегиялық бағыт. Халықтың менталды денсаулығын нығайту.										
1.1-мақсат. ПДҚҚ-да профилактикалық бағдарламаларды дамыту және енгізу.										
1	Оқытуға жататын АМСК дәрігерлерінің жалпы санынан mhGAP бағдарламасы бойынша оқытылған мамандардың үлес салмағы (процесс индикаторы)	%		БДСДО	-	5	10	15	20	25
2	Оқытуға жататын АМСК дәрігерлерінің жалпы санынан CST бағдарламасы бойынша оқытылған мамандардың үлес салмағы (процесс индикаторы)	%		БДСДО	-	5	10	15	20	25
1.2-мақсат. Қызметті дамыту парадигмасын амбулаториялық, стационарды алмастыратын және оңалту (әлеуметтендіру) технологияларына көшіру.										
1	Қалалық емханалар құрылымында ашылған БПДО саны	Саны (кумулятивтік көрсеткіш)	Аймақтардан түскен мәліметтер	БДСДО	74	84	86	90	94	98
2	Наркологиялық науқастарға арналған ашық медициналық-әлеуметтік оңалту бөлімшелерінің саны	Саны (кумулятивтік көрсеткіш)	Бұйрық	БДСДО	5	6	8	10	12	14
3	Психикалық	Саны	Бұйрық	БДСДО	5	6	8	10	12	14

№	Нысаналы индикатор	Өлшем бірлігі	Ақпарат көзі	Жауапты	Жоспар Факт 2021	Жоспарлы кезең				
						2022	2023	2024	2025	2026
	науқастарға арналған ашық медициналық-әлеуметтік оңалту бөлімшелерінің саны	(кумулятивтік көрсеткіш)								
4	Психикалық бұзылулары бар балаларға арналған ашық медициналық-әлеуметтік оңалту бөлімшелерінің саны	Саны (кумулятивтік көрсеткіш)	Бұйрық	БДСДО	2	3	5	7	9	11
2-стратегиялық бағыт. Халықаралық стандарттар негізінде Республикалық психикалық денсаулық ғылыми-практикалық орталығының қызметін ұйымдастыру.										
2.1-мақсат. Тиімді корпоративтік менеджменті бар рентабельді кәсіпорын.										
1	Таза пайда көлемінің арақатынасы (Алдыңғы кезеңмен салыстырғанда таза кірістің өсуі)	Арақатынас	Даму жоспарының орындалуы туралы есеп	БДЭДО	1,05	1,06	1,07	1,08	1,09	1,10
2	Ақылы қызметтер көрсетуден түсетін табыс көлемінің арақатынасы (алдыңғы кезеңмен салыстырғанда ақылы қызметтер көрсетуден түсетін табыстың өсуі)	Арақатынас	Даму жоспарының орындалуы туралы есеп	БДЭДО	1,03	1,04	1,05	1,06	1,07	1,08
3	Дәрігердің орташа жалақысының экономикадағы орташа жалақыға арақатынасы	Арақатынас	Даму жоспарының орындалуы туралы есеп	БДЭДО	1,4	1,5	1,6	1,7	1,8	1,9
4	Кадр ресурстарымен жинақталу	%	Кадр қызметінің есебі	БДЭДО	88	89	90	91	92	93

№	Нысаналы индикатор	Өлшем бірлігі	Ақпарат көзі	Жауапты	Жоспар Факт 2021	Жоспарлы кезең				
						2022	2023	2024	2025	2026
5	Біліктілікті арттырудан өткен медицина қызметкерлерінің үлесі	%	Кадр қызметінің есебі	БДЭДО	10	11	12	13	14	15
2.2-мақсат. Клиникалық және ғылыми-білім беру қызметі тиімділігінің негізгі көрсеткіштеріне негізделген РПДФПО қызметі										
1	Жақсартумен шығарылған пациенттердің үлесі	%	СНМК	БДФКЖ О	85	87	88	89	90	91
2	Тегін медициналық көмектің кепілдік берілген көлемін көрсету шеңберінде көрсетілген қызметтер саны	Саны	Даму жоспарының орындалуы туралы есеп	БДФКЖ О	34535	34535	34535	34535	34535	34535
3	Ақылы медициналық қызметтер шеңберінде көрсетілген қызметтер саны	Саны	Даму жоспарының орындалуы туралы есеп	БДФКЖ О	255	255	255	255	255	255
4	Көрсетілен ақылы білім беру қызметтерінің саны	Саны	Даму жоспарының орындалуы туралы есеп	БДФКЖ О	1580	1580	1580	1580	1580	1580
5	Халықтың медициналық қызметтердің сапасына және қолжетімділігіне қанағаттану деңгейі	%	Сауалнама жүргізу	БДФКЖ О	80	81	82	83	84	85
6	Бір ай ішінде сол ауруға байланысты РПДФПО-ға қайта түсу көрсеткіші	%	СНМК	БДФКЖ О	0,7	0,6	0,6	0,5	0,5	0,4
7	Шетелдік әріптестермен жүргізілген бірлескен	Саны	Шарт	БДФКЖ О	1	2	2	3	3	4

№	Нысаналы индикатор	Өлшем бірлігі	Ақпарат көзі	Жауапты	Жоспар Факт 2021	Жоспарлы кезең				
						2022	2023	2024	2025	2026
	зерттеулердің саны									
8	Халықаралық қатысумен конференциялардағы баяндамалар саны	Баяндамалар саны	Конференция бағдарламалары	БДФКЖ О	4	7	8	8	9	9
9	Әзірленген ғылыми-білім беру материалдарының саны (әдістемелік ұсынымдар, нұсқаулықтар, оқу құралдары)	Саны	Енгізу актілері	БДФКЖ О	2	3	4	5	6	7
10	Халықаралық ұйымдардың (ДДҰ, UNICEF, UNODS) психикалық денсаулық саласында көмек көрсетудің енгізілген құралдарының саны	Саны	Енгізу актілері	БДФКЖ О	2	3	3	4	4	5

БД – бас директор

БДСДО – бас директордың стратегиялық даму жөніндегі орынбасары

БДФКЖО – бас директордың ғылыми және клиникалық жұмыстар жөніндегі орынбасары

БДЭЖО – бас директордың экономикалық жұмыстар жөніндегі орынбасары

КБ – кадр бөлімі

4-бөлім. Стратегиялық және бюджеттік жоспарлаудың өзара байланысының архитектурасы

ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің стратегиялық бағыттары

1-стратегиялық бағыт Халықтың денсаулығын нығайту	2-стратегиялық бағыт Денсаулық сақтау жүйесінің пациентке бағдарлануын арттыру
---	--

ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің мақсаттары

1.1-мақсат Аурулардың алдын алуды күшейту және ауруларды ерте сатысында басқаруды дамыту	1.2-мақсат Медициналық қызметтердің сапасы мен қолжетімділігін арттыру	2.1-мақсат Ауруларды диагностикалау мен емдеуге инновациялық технологияларды және дербестендірілген тәсілді енгізу
--	--	--

РПДҒПО стратегиялық бағыттары

1-стратегиялық бағыт Халықтың менталды денсаулығын нығайту	2-стратегиялық бағыт Халықаралық стандарттар негізінде Республикалық психикалық денсаулық ғылыми-практикалық орталығының қызметін ұйымдастыру
--	---

РПДҒПО мақсаттары

1.1-мақсат ПДҚҚ-да профилактикалық бағдарламаларды дамыту және енгізу	1.2-мақсат Қызметті дамыту парадигмасын амбулаториялық, стационарды алмастыратын және оңалту (әлеуметтендіру) технологияларына көшіру	2.1-мақсат Тиімді корпоративтік менеджменті бар рентабельді кәсіпорын	2.2-мақсат Клиникалық және ғылыми-білім беру қызметі тиімділігінің негізгі көрсеткіштеріне негізделген РПДҒПО қызметі
---	---	---	---

Республикалық психикалық денсаулық ғылыми-практикалық орталығының стратегиялық бағыттары мен мақсаттарының ҚР Денсаулық сақтау министрлігінің стратегиялық мақсаттарына сәйкестігі

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрлігінің 2020-2024 жылдарға арналған стратегиялық жоспары	Республикалық психикалық денсаулық ғылыми-практикалық орталығының 2022-2026 жылдарға арналған стратегиялық жоспары
Миссия: сапалы және қолжетімді медициналық қызметтер көрсету арқылы Қазақстан азаматтарының денсаулығын жақсарту, тиімділікке, қаржылық тұрақтылыққа және әлеуметтік-экономикалық өсуді қолдауға бағытталған ұлттық денсаулық сақтау жүйесін жаңғырту.	Миссия: халықаралық стандарттарға сәйкес алдын алуға, диагностикалауға, емдеуге, оңалтуға, психиатриялық және наркологиялық көмектің сапасын арттыруға және қолжетімділігіне бағытталған мемлекеттік саясатты және іс-шараларды тиімді іске асыру арқылы республика азаматтарының менталды денсаулығын нығайту.
Көрініс: Халықтың қажеттіліктеріне жауап беретін тиімді және қолжетімді денсаулық сақтау жүйесі.	Көрініс: Ғылыми, клиникалық және білім беру практикасының үлгілі инфрақұрылымы мен интеграциясы бар Орталық Азия өңірінің психикалық денсаулық саласындағы жетекші ғылыми орталығы.

5-бөлім. Мүдделі тараптардың күтетін нәтижесі

Қазақстанның психикалық денсаулығын қорғау қызметін жетілдіре отырып және ғылыми, клиникалық және білім беру тәжірибесін біріктірудің үлгілі инфрақұрылымына ие әлемдік рейтингі мен халықаралық аккредиттеуі бар озық ғылыми-зерттеу орталығы болуға ұмтыла отырып, Республикалық психикалық денсаулық ғылыми-практикалық орталығы келесі топтарға пайда әкеледі:

1. психикалық және мінез-құлық бұзылулары бар адамдар;
2. психикалық және мінез-құлық бұзылуларынан зардап шегетін науқастардың туыстары;
3. психикалық денсаулық саласында жұмыс істейтін мамандар.